

ÅRSMELDING 2018

BERGEN ELDRERÅD

*Styrker eldre sin deltakelse og medvirkning på alle
samfunnsområder*

Årsmelding 2018 Bergen eldreråd

Lov om kommunale og fylkeskommunale eldreråd kom i 1991 og innebærer en plikt for kommunen å opprette eldreråd "for å sikre eldre innverknad i alle saker som vedkjem dei."

Se eldrerådets nettsider: <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/eldreradet> for mer informasjon om det juridiske grunnlaget for eldrerådets arbeid.

Sammensetningen av Bergen eldreråd 2016 - 2019

Medlemmer		Varamedlemmer
Inger Johanne Knudsen	leder	Kari A Frønsdal
Per E. Stiegler	møteleder	Tollak Hjelmervik
Berit Strandborg	nestleder	Vigdis Ravnøy
Inger Sjong		Helge Grotle
Willy Gustafson		Connie Moberg
Arne Gunnar Trædal		Silje Hjemdal
Einar Drageland		Per Sherling

Inger Johanne Knutsen, Per E. Stiegler og Berit Strandborg har utgjort eldrerådets AU.

Eldrerådet avholdt ti ordinære møter i 2018. Det har vært fem innlegg under åpen halvtime.

Om rådets overordnede strategi

Eldrerådet har i 2018 prioritert arbeidet med å få forgang i byggingen av nye sykehjemsplasser i Bergen og å få fokus på kvaliteten på sykehjemmene og i de hjemmebaserte tjenestene.

Eldrerådet har vært aktiv med å fremme sine saker og argumenter i media. Dette har resultert i at eldrerådet har vært med på å skape oppmerksomhet rundt flere store saker.

Prioriterte saker og tema i 2018

Eldrerådet har vært aktive i 2018 og har behandlet mange saker, avga høringsuttalelser og innspill og mottok informasjon, fra ulike byrådsavdelinger, etater, arbeidsgrupper, prøveprosjekt og interessegrupper. Alle rådets saker og sakspapirer er tilgjengelig her: <https://www.bergen.kommune.no/politikk/styresett/#/utvalg/230855>

Sykehjem og sykehjemsplasser

Eldrerådet har lenge vært opptatt av at det er for få sykehjemsplasser og at dette fører til at mange som ønsker, og trenger sykehjemsplass ikke får dette. Pasienter blir liggende på korttidsplasser, mens de venter på den langtidsplassen de har fått vedtak om.

18. september 2018 organiserte Eldrerådet en høring om sykehjemssituasjonen i Bergen for å få fokus på dette arbeidet.

Eldrerådet mener at slik sykehjemssituasjonen er i Bergen i dag brytes verdighetsgarantien.

Legedekning på sykehjemmene

Eldrerådet har engasjert seg i spørsmålet om kvaliteten på sykehjemmene og særlig om legedekningen på kveldstid og helger. Rådet mener at det ikke er godt nok at sykehjemmene kan ringe opp en sykehjemslege på legevakten, og at det bør innføres en turnusordning der det er leger på vakt i bydelen, med ansvar for sykehjemmene.

Universell utforming og eldres situasjon i større reguleringsplaner

Eldrerådet har behandlet flere store reguleringsplaner. Hovedfokus her har vært på mulighet for å parkere nær boligen for personer som ikke kan klare seg i hverdagen uten bil. Dersom kommunen skal satse på at det skal være mulig å bo hjemme så lenge som mulig så må man også sørge for at man har tilgjengelighet til boligene. I tillegg har rådet vært opptatt av at det må være trygt å bevege seg ute og har særlig bemerket måking om vinteren og god belysning på kveld og natt.

Rådets organisatoriske plassering og rolle i kommunen

Eldrerådet ba, i likhet med Kommunalt råd med funksjonshemmede, om å bli flyttet ut av byrådsavdeling for helse og omsorg, og helst inn på bystyresiden, allerede i mars 2017. De ba også om å bli utvidet med to representanter på grunn av den store arbeidsmengden. Spørsmålet om utvidelse er blitt tatt opp igjen i 2018. Det har i løpet av 2018 vært noe møteaktivitet og korrespondanse om saken, men den har ennå ikke blitt fremmet for bystyret. Eldrerådet mener at det er på tide at deres bekymring over egen arbeidssituasjon, synlighet og arbeidsplass blir tatt alvorlig.

Langsiktig arbeid gir resultater

I 2010 tok eldrerådet opp spørsmålet om å få hjerneskantere i alle ambulanser i Bergen for å gi et bedre tilbud til slagrammede. Det er med glede eldrerådet registrerer at i 2018 ble dette forslaget virkelighet.

Eldrerådets aktivitet

Saksmengden til Eldrerådet har økt over de siste årene. Dersom man trekker ut faste standardsaker behandlet Eldrerådet 73 saker i 2017 og 92 saker i 2018. Det betyr at eldrerådsmøtene er blitt mer krevende, men forhåpentligvis også mer interessante, de siste årene.

Eldrerådet er representert i brukerrådene på alle sykehjemmene i Bergen og har i tillegg fått møte- og talerett i styret på to private institusjoner. I tillegg til dette deltar representantene i et stort antall arbeidsgrupper, særlig innen fagfeltet helse og omsorg.

Eldrerådet er blant annet representert i:

- Produktrådet
- Sentral kvalitetsgruppe for aldersinstitusjoner
- Sentral kvalitetsgruppe for hjemmesykepleie
- Styringsgruppen USHT
- Referansegruppe for sykehjemmene Råstølen og Sandsli.
- Referansegruppe for sykehjemmene Åsane og Midtbygda
- Kunstgruppe ved Sandsli bo- og aktivitetssenter
- Evaluering habilitering og rehabilitering
- Prosjektgruppe Dagsentre i nye roller
- Arbeidsgruppe for Aktivitetsvenn for personer med demens
- Arbeidsgruppe for kommunikasjon mellom sykehus og sykehjem ved innleggelse og utskrivning
- Arbeidsgruppe for å få ned ventetid fra vedtak om sykehjems plass er fattet til plass er ledig.
- Planleggingsgruppe for Øyeblikkelig hjelp tjenester
- Arbeidsgruppe for Langvarige koordinerte tjenester (Spesialisthelsetjenesten)
- Samarbeidsutvalget Helse Bergen – kommunene
- Polyfon – arbeidsgruppe for musikkterapi
- Arbeidsgruppe Seniorplan
- Arbeidsgruppe Plan mot vold i nære relasjoner
- Faggruppe for Lærings- og mestringssenteret
- Nettverk for utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester

I løpet av 2018 har eldrerådet oppnevnt representanter til 13 nye arbeidsgrupper og utvalg. Det betyr at arbeidsmengden er stadig økende. I forbindelse med arbeidet med årsmeldingen har man bedt to representanter (ikke leder, som sitter i flest grupper) om å notere ned møter i løpet av en typisk måned og er kommet frem til mellom 11 og 16 møter.

Eldrerådets vedtak om å få flere medlemmer må bli hørt, slik at det nye eldrerådet, som skal oppnevnes høsten 2019 får en bedre arbeidssituasjon.

Større planer der eldrerådet deltar i arbeidet

- Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende eldre

En omfattende plan om helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende eldre. Planleder har møtt i rådet to ganger og rådet har gitt en omfattende skriftlig uttalelse. Planen er til høring i februar 2019.

- Plan for inkludering og mangfold

Planen kommer fra Byrådsavdeling for sosial, bolig og inkludering. Eldrerådet leverte en høringsuttalelse der de ba om at det også ble tatt med en oversikt over tiltak som gjøres for å inkludere innvandrere over 55 år.

- Seniorplanen Aldersvennlig by

Planen kommer fra Byrådsavdeling for helse og omsorg, men får innspill fra alle byrådsavdelingene. Eldrerådet deltok med et innlegg på innspillsdagen og har oppnevnt en kontaktperson. I tillegg har planleder møtt i rådet og rådet har gitt skriftlige uttalelser.

- Handlingsplan mot vold i nære relasjoner.

Planen kommer fra Byrådsavdeling for helse og omsorg. Eldrerådet deltok med et innlegg på innspillsdagen og har oppnevnt en representant til arbeidsgruppen.

- Maten servert – handlingsplan for ernæring

Planen kommer fra Byrådsavdeling for helse og omsorg. Eldrerådet har fått flere orienteringer om planen, har sendt skriftlige innspill og vært aktive med i høringsrunden. I sitt hørings svar la eldrerådet spesielt vekt på god slutttilberedning og servering av maten. Eldrerådet støttet også forslaget om å utrede om det skal bygges flere institusjonskjøkken.

Oversikt over en del andre saker/innspill av betydning

- Tillits- og faglighetsreformen

Eldrerådet deltar både i styringsgruppen og i de fire bydelsvise arbeidsgruppene.

- Legedekning ved sykehjemmene

Eldrerådet er bekymret for legedekningen på sykehjemmene utenom vanlig arbeidstid og har i flere saker, brev til byrådsavdelingen og presentasjoner for komite for helse og sosial tatt opp behovet for at det innføres en turnusordning som gjør at sykehjemmene får bedre legedekning på kvelds- og helgetid.

- Forsøk med modulbygde sykehjem.

Til budsjettet 2018 foreslo Eldrerådet at det skulle utredes en mulighet for å få brukt modulbygg for å få bygget sykehjem raskere. Forslaget fikk flertall i bystyret og ble utredet våren 2018. I møte 28. mai orienterte finansbyråden om utredningen. Den konkluderte med at Bergen kommune ikke ønsker å bygge modulbygg, men vil vurdere bruk av ferdigelementer.

- Forslag til fordeling av sykehjemsplasser i 2020
- Bystrand og ny Lungegårdspark
- Mindemyren – reguleringsplan
- Kulturarenaplan 2019-2030
- Nytt kulturhus i Åsane
- Utvidelse av Eldrerådet

Budsjett 2019

Eldrerådet behandlet budsjettforslaget i sitt møte 31. oktober 2018 og vedtok følgende innspill:

- Omsorgstrappen med god sykehjemsdekning er avgjørende for en god eldreomsorg. På toppen av omsorgstrappen for eldre er langtidsplass med sykehjem. Når det er mangel på plasser her, får det store konsekvenser for dem som befinner seg lenger nede på trappen. Brukere får dårligere tilbud om avlastning og hjelp de har krav på. Pårørende, får ikke den avlastning og hjelp de har krav på. Eldrerådet ønsker å vise til Verdighetsgarantien.
- Det må bevilges større ressurser til en god grunnbemanning på sykehjemmene. Enhetsleder må selv vurdere bruken av grunnbemanningen.
- Ansatte i helse- og omsorgstjenestene i Bergen kommune bør få tilbud om hel stilling.
- Dekningsgraden på sykehjem i Bergen er i dag ca 22%. Eldrerådet mener at det står ca 300 personer på venteliste. En stor del av korttidsplassene er belagt med personer som har fått innvilget langtidsplass og venter på denne. Dekningsgraden på sykehjem må derfor økes til ca 23%. Dette tilsvarer ca 230 nye sykehjemsplasser.
- Sykehjemmene må raskere få økonomiske ressurser til pleie for beboere som trenger særlig oppfølging.
- Hjemmebaserte tjenester må få økt sitt driftsbudsjett slik at de får dekket sine faktiske utgifter på en forsvarlig måte.

Uttalelser til bystyrekomiteene

- Komite for helse og sosial
 - Statusrapport Folkehelseplan
 - Mottaksavdelingen ved Storetveit sykehjem
 - Høringsuttalelse om etablering av nasjonalt eldre-, pasient og brukerombud
 - Statusmelding for sykehjem 2017

Innlegg holdt for andre

- Norsk sykepleierforbunds jubileum
- Innspillsdag om vold i nære relasjoner
- Innspillsdag om aldersvennlig by.
- Norsk sykepleierforbunds geriatrigruppe – årsmøte
- Norsk geriatrisk forenings arrangement på eldrerdagen.
- Samarbeidskommunene i prosjektet Langvarige koordinerte tjenester
- Forelesninger for studenter på HVL og for medisinerstudenter på UiB

Befaringer/informasjonsbesøk

- Frisklivs- og mestringsentralen

Informasjon gitt i rådet

- Byrådsavdeling for helse og omsorg
 - Informasjon om utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Hordaland
 - Tilskudd til eldreformål
 - Psykologtjenester i Enhet for sykehjemsmedisin
 - Brukerundersøkelse i hjemmesykepleien
 - Mottaksavdelingen på Storetveit sykehjem
- Byrådsavdeling for sosial, bolig og inkludering
 - Handlingsplan for selvmordsforebygging
 - Fremtidens NAV kontor
- Byrådsavdeling for finans
 - Hvordan lese budsjettet
- Prosjektleder Helga Bognø: Eldre, alkohol og enomhet

Storbykonferansen 2018

Eldrerådene fra de ni største byene i Norge: Bergen, Drammen, Fredrikstad, Kristiansand, Oslo, Sandnes, Stavanger, Trondheim og Tromsø, samler seg en gang i året til en storbykonferanse. I forkant av konferansen sender de ulike rådene inn forslag til saker der de mener at konferansen bør uttale seg og rådslederne møtes en dag i forveien for å lage de endelige forslagene som så behandles på konferansen, gjennom gruppearbeid og plenumsdebatter.

I juni 2018 var det Bergen som var vertskap for storbykonferansen. 47 deltakere fra de ni byene var samlet på hotel Zander K.

Konferansen ble åpnet av helsebyråd Rebekka Ljosland og avsluttet av ordfører Marte Mjøs Persen. På andre dag av konferansen inviterte Bergen kommune på festmiddag og den ble åpnet av varaordfører Marita Moltu, som også var vertinne for middagen.

Leder av Pensjonistforbundet Jan Davidsen og professor emeritus Jan Fridthjof Bernt holdt interessante innlegg om den nye kommuneloven og forskriftene for Eldrerådet og Tobba Sudmann fra Høgskolen på Vestlandet fikk hele salen i aktivitet med sitt innlegg om å være aktiv hele livet.

Storbykonferansen vedtok følgende uttalelser

- Forskrift for eldrerådene – sendt til eldreministeren og kommunal- og moderniseringsministeren
- Fri tannbehandling og egenandel – sendt til eldreministeren og helseministeren
- Mestring av egen hverdag – sendt til eldreministeren og helseministeren
- Samhandlingsreformen – utskrivingsklare pasienter – sendt til eldreministeren og helseministeren

Høring om sykehjemssituasjonen i Bergen

18. september arrangerte Eldrerådet en høring om sykehjemssituasjonen i Bergen.

Det var et stramt program der ti innledere fikk ett kvarter hver til å belyse de samme tre spørsmålene:

- Hvordan opplever dere situasjonen i Bergen i dag?
- Hvilke kriterier stilles for å få tildelt en langtids plass? Bør disse endres?
- Mener dere at verdighetsgarantien oppfylles på en tilfredsstillende måte?

Innlederne var:

- Professor Bettina Husebø, Senter for alders- og sykehjemsmedisin
- Direktør Karl Henrik Nicolajsen, Etat for sykehejm
- Byråd for helse og omsorg, Rebekka Ljosland
- Overlege Paal Naalsund, Haraldsplass sykehus
- Pasientombud Rune Skjælaaen
- Byombud Erik Dahl
- Leder for Pensjonistforbundet, Jan Davidsen
- Leder for Komite for helse og sosial, Oddny Miljeteig
- Rådgiver Anne Jorunn Brandeggen, Etat for hjemmetjenester
- Medlem i Komite for helse og sosial, Jana Middelfart Hoff

Det var mange og varierte innlegg. Men eldrerådet opplever at det er en enighet om at det er for så sykehjemsplasser i Bergen og at trykket på å bygge nye sykehjem må opprettholdes. I tillegg kom det opp interessante synspunkter på kvalitetsforskjeller mellom sykehjemmene og dette er et tema eldrerådet kommer til å arbeide videre med i 2019.

Deltakelse på kurs og konferanser

- Hordaland Fylkes Eldreråds rådskonferanse
- Bergen Geriatrike forenings arrangement på eldredagen 1. oktober.

Til slutt

Byråd for helse og omsorg Rebekka Ljosland har vist stor vilje og evne til å prioritere «byrådets halvtime» og samarbeidet med eldrerådet. Eldrerådet vil gjerne takke byråden for hennes positive holdning og gode oppfølging av Eldrerådet og våre saker.

Eldrerådet takker alle våre samarbeidspartnere for samarbeidet i 2018 og vi ser med glede fram til videre samarbeid og deltagelse i nye prosjekter og nye politiske saker.

Bergen, februar 2019

Inger-Johanne Knudsen
leder